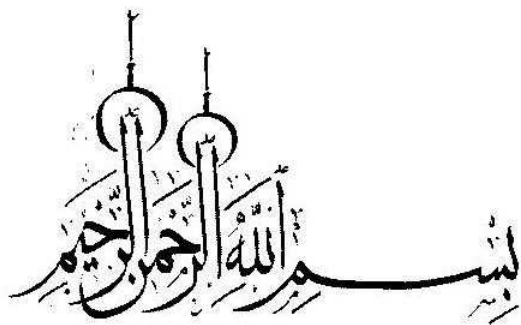

مطالعه‌ای بر اعتدال در آموزه های اسلامی

با تکیه بر دستورالعمل امام علی (ع)

مؤلف:

مهدی صفرخانیلو

سرشناسه	صفرخانلو، مهدی، ۱۳۶۶ -
عنوان و نام پدیدآور	مطالعه‌ای بر اعتدال در آموزه‌های اسلامی با تکیه بر دستورات امام علی(ع)/ مؤلف مهدی صفرخانلو.
مشخصات نشر	تهران: انتشارات ماهواره، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	۹۲ ص.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۴۵۹-۰۵۱-۸
وضعیت فهرست نویسی	فیا
موضوع	علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق -- احادیث
موضوع	Ali ibn Abi-talib, Imam I, 600-661 -- *Iadans
موضوع	جنبه‌های مذهبی -- اسلام
موضوع	Moderation -- Religious aspects -- Islam
رده بندی کنگره	۱۳۹۶ م ۶۱۵/۵۱۷ BP
رده بندی دیویی	۲۹۷/۴۶۴
شماره کتابشناسی ملی	۴۶۷۰۵۴۵

عنوان: مطالعه‌ای بر اعتدال در آموزه های اسلامی با تکیه بر دستورات امام علی(ع)

مؤلف: مهدی صفرخانلو

ناشر: تهران، ماهواره

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۶

تیراژ: ۵۰۰ جلد

قیمت: ۱۲۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۵۹-۰۵۱-۸

دفتر مرکزی انتشارات:

میدان فاطمی، خ چهلستون، پ ۵۰، ۴، ۰۲۱۸۸۳۹۲۲۶۷، ۰۹۱۹۰۶۲۱۴۱۸

مسئولیت صحت مطالب و حقوق مادی و معنوی کتاب بر عهده مؤلف می باشد.

کلیه حقوق برای مؤلف محفوظ است.

مقدمه

روشن است که زیادروی و کوتاهی که آن را به افراط و تفریط می‌شناسند، از نظر بسیاری از انسان‌ها امری ناپسند و زشت است. از این رو همواره به دیگران سفارش می‌شود که از زیاد روی و کوتاهی کردن در هر کاری بپرهیزند. حکم عقلانی این سفارش کاملاً روشن و واضح است.

می‌توان معنای اعتدال و میانه روی را پیمودن و گزینش راه میانه و وسط و عدم تمایل به دو طرف افراط و تفریط معرفی کرد. نگاهی ژرف و عمیق، روشن می‌کند که همان گونه که اصل توحید در تار و پود احکام و مقررات اسلام و آیات و روایات و سیره ائمه (علیهم السلام) است، اصل اعتدال نیز در تشریع احکام قابل مشاهده می‌باشد.

در آیین اسلام، شاهد هیچ گونه افراط و تفریط نیستیم. پیروان این دین، از مقرراتی پیروی می‌کنند که قانونگذار از به تمام نیازهای فطری بشر آگاه بوده و همه جهات زندگی جسمی و روحی او را در مورد توجه قرار می‌دهد.

در قرآن کریم به اصل اعتدال عنایت فراوانی شده است و در زندگی پر برکت پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) و ائمه هدی (علیهم السلام) و در کلیه اعمال و رفتارشان به روشنی قابل مشاهده است. سیره رسول خدا (صلی الله علیه و آله) و همه وجوه، سیره ای معتدل بود و هرگز در هیچ امری شاهد خروج ایشان از اعتدال و میانه روی نیستیم.

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) در رفتار فردی، اعتدال را در خانواده و اجتماع، در اداره امور و سیاست، در رویارویی با دشمنان و حتی در سیرت برد، مورد توجه قرار میدادند و به پرهیز از افراط و تفریط در هر کاری می‌پرداختند و ایشان به پیروی امت از خود تاکید داشتند.

شاید بتوان گفت بسیاری از افراد در بسیاری از جوامع، سرزدنی خود فاقد این اصل بوده و هستند؛ در نتیجه شاهد به دامن افراط افتادن آنها و یا در تفریط غلتیدن هستیم. این افراد از مسیر درست و مناسب و طریق کمال و هدایت خارج اند. عدم اعتدال را می‌توان به سه بسیاری از انحرافات فردی و اجتماعی دانست.

در نهایت در این مجال کوتاه تلاش داریم این نکات را به مطالعه بنشانیم که اسلام نظام عالم را - که نظام احسن است، به عنوان نظامی اعتدالی معرفی نموده و انسان را در تمامی ابعاد و عرصه‌های زندگی، به میانه‌روی و اعتدال، فراخوانده و در هر کاری و هر خصلتی افراط و تفریط را محکوم می‌کند و اعتدال و میانه‌روی را در تمام امور زندگی مفید دانسته و پستندیده است.

در نهایت، دین اسلام را به عنوان کامل‌ترین و ساده‌ترین برنامه و راهنمای زیستن، دینی معتدل معرفی کرد و به آن «دین حنیف» گفت.

در زهد و پارسائی نیز شاهد تمایلات دین اسلام به سمت و سوی اعتدال و میانه‌روی هستیم. همان گونه که عشق و علاقه شدید به امور مادی و لذت‌های نفسانی ناپسند و زیانبار تلقی می‌شود، زهد و پارسائی

تفریطی به این معنی که انسان از تمام امور دنیا و لوازم زندگی، کار و کوشش دست کشیده، خود و خانواده و افراد تحت تکفل خویش را از نظر خوراک، پوشاک، مسکن، درمان و... محتاج دیگران نموده را نکوهش کرده و آن را رهبانیت و از عادات جاهلیت می داند.

در این مجال کوتاه، برآنیم تا نکاتی مهم در باب اعتدال از دیدگان اسلام و ائمه ارائه کنیم و به واکاوی این موضوع بپردازیم.

باشد که این خرد ترین، بتواند بخشی از ابهامات را برطرف کند.

www.ketab.ir

یادداشت نگارنده:

دین جهان شمول اسلام، به تمام ابعاد وجودی انسان توجه دارد و دستورهایش، در جهت سعادت‌مند ساختن انسان، با حقیقت و ابعاد وجودی وی منطبق است؛ زیرا خداوندی که از تمام ابعاد وجود انسان آگاهی کامل دارد، آن را پدید آورده است. یکی از فرمان‌های اساسی اسلام، توصیه به «اعتدال» و «میانه‌روی» در تمام امور است. هر انسانی اعتدال را دوست دارد و از افراط و تفریط بیزار است. اما عمل و تشخیص اعتدال بسیار مشکل می‌باشد. اعتدال علاوه بر اینکه فضیلت است سرچشمه سایر فضایل نیز می‌باشد. افراد مختلف به دلیل شرایط متفاوت فردی و اجتماعی خاص در طریق اعتدال حرکت می‌کنند و انسان موظف است که از طبیعت و سرشت معتدل خود نیز درس بیاموزد و اعتدال را در تمام جنبه‌های زندگی خود پیاده سازد و با طرد موانع بیرونی و درونی و با توکل به خدا، تمسک به ائمه اطهار، تقویت ایمان و... اعتدال را رعایت نماید تا به بالاترین مقامات دنیوی و اخروی دست یابد. این پژوهش دیدگاه حضرت امیر مؤمنان علی (ع) درباره‌ی اعتدال را بررسی می‌کند و برای کامل ساختن مباحث از کتاب خدا و گفته‌های دیگر امامان معصوم (ع) نیز بهره می‌گیرد. امید است مقبول خاطر حق جویان واقع شود و در جهت گسترش فرهنگ ولایت سودمند باشد.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	فصل اول مروری بر مبانی اعتدال
۱	مقدمه
۵	اعتدال در قرآن
۶	اعتدال در روایات
۷	حقیقت اعتدال
۷	ضرورت اعتدال
۷	مطلوبیت الهی
۸	شرط ایمان و تقوا
۹	بار ارزشی «اعتدال»
۱۰	شاکله اعتدال
۱۰	جایگاه اصل اعتدال در اسلام
۱۰	کمال انسانی
۱۱	امت معتدل
۱۱	تربیت و اعتدال
۱۱	اعتدال راه سعادت
۱۲	اعتدال اساس اخلاق نیکو
۱۲	گستره اعتدال
۱۳	در اصول اعتقادی
۱۴	در مناسک و عبادات استحبایی
۱۷	در برنامه‌های اخلاقی
۱۷	در مسائل خانوادگی
۱۸	در برنامه‌های اجتماعی
۱۹	در توجه به دنیا
۲۰	فوائد اعتدال
۲۰	استمرار روزی و احساس بی نیازی
۲۱	آرامش روان و رضایت خاطر

۲۳	بصیرت و هدایت
۲۴	نجات و سعادت
۲۴	باور شدن کردار نیک
۲۵	عزت نفس و شرافت
۲۵	تندرستی
۲۶	اجابت دعا
۲۶	مهار نفس
۲۷	ایجاد روحیه قناعت
۲۷	کارگاه مقابله با نا اطمینان
۲۷	ویژگی‌های انسان غیر معتدل
۲۷	نادانی
۲۸	فساد
۲۸	پرخوری
۲۹	مراعات نکردن جایگاه خویش
۲۹	ظلم به خود
۳۰	نتیجه‌ی فصل اول
۳۱	فصل دوم مروی بر اندیشه سیاسی و اعتدال در اسلام
۳۱	مقدمه ای بر اندیشه سیاسی
۳۸	اعتدال، شیوه معصومین در اندیشه های سیاسی
۳۸	اعتدال بهترین خط مشی
۳۸	اعتدال صفت مومن
۳۹	اعتدال و حفظ تمدن
۳۹	اعتدال هدیه ی الهی
۳۹	ملازمه ی تقوا و اعتدال از دیدگاه آیات قرآن کریم
۴۱	ملازمه ی تقوا و اعتدال از دیدگاه نهج البلاغه
۴۱	میانہ روی در گفتار
۴۲	میانہ روی در پوشاک
۴۲	میانہ روی در راه رفتن

۴۲	موارد اعتدال
۴۲	اعتدال در افکار
۴۴	اعتدال در کردار
۴۵	آثار اعتدال
۴۵	پرهیز از شرک
۴۵	دوری از انحراف و گرایش به باطل
۴۵	اعطای حکمت و دانش
۴۶	زمینه‌های خرج از اعتدال
۴۶	تمایلات نفسانی
۴۶	کفر
۴۶	رابطهٔ دوستانهٔ مؤمنان با دشمنان خود و خدا
۴۷	نتیجه‌ی فصل دوم
۴۹	فصل سوم شاخصه‌های اعتدال در حکومت اسلامی در رفتار و کلام امام علی (ع)
۴۹	جایگاه اعتدال در اسلام
۵۰	شاخصه‌های اعتدال در حکومت اسلامی در رفتار و کلام علی علیه السلام
۵۰	امید بخشی و برخورد مهربانانه با مردم
۵۰	رفتار میانه با هموطنان غیر همکیش
۵۰	اقامه ی دین و شدت برخورد با اهل گناه
۵۱	برخورد شدید با خائنین به بیت المال
۵۱	شدت پرهیز از ظلم حتی به حیوان
۵۱	شدت عمل در برابر مفساد و ظلم
۵۱	شدت عمل در برابر زیاده خواهان و منافقین و نفوذی ها و منحرفین
۵۱	صداقت و یکرنگی
۵۲	ساده زیستی امام و توصیه ی کارگزارانش به ساده زیستی
۵۲	اعتدال در اندیشه ی متفکران و اندیشمندان
۵۳	حکیمان و اندیشمندان مسلمان

۵۳	ملا مهدی نراقی
۵۴	ملاصدرا
۵۶	علامه طباطبائی
۵۶	امام خمینی (ره)
۵۸	نتیجه‌ی فصل سوم
۵۹	فصل چهارم اعتدال در اندیشه و آراء امام خمینی (ره)
۵۹	مفهوم اعتدال در اندیشه و آراء امام خمینی (ره)
۶۱	اسلام ناب امام خمینی (ره) در مقابل تفکرات افراطی (متحجرین) و تفریطی (متجددین)
۶۲	نفی لیبرال‌ها، ملی‌گراها - متجددین در اندیشه امام
۶۴	نفی مقدس‌نماها، قشربون و متحجرین در اندیشه امام
۶۵	نفی فقه‌منهای عرفان در اندیشه امام
۶۶	نفی عرفان‌منهای فقاقت در اندیشه امام
۶۷	مشی حضرت امام (ره) و مقام معظم رهبری، الگوی حقیقی اعتدال و میانه روی
۶۸	اعتدال در سیاست خارجی نفی سلطه جبر و نفی سلطه پذیری
۶۹	ایستادگی در برابر دشمن در عین توجه به مشی م
۶۹	اعتماد به نفس و خود تکایی
۷۰	نتیجه‌ی فصل چهارم
۷۱	نتیجه کلی
۷۶	سخن آخر
۷۷	منابع